

Dkt. David Howard, Joshua-Ruth, Kipindi cha 32

Maonyesho ya Ruthu

© 2024 David Howard na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. David Howard katika mafundisho yake kuhusu vitabu vya Yoshua kupitia Ruthu. Hii ni kipindi cha 32, Maonyesho ya Ruthu.

Salamu tena. Na sasa tutaendelea tulipoishia katika utangulizi wa kitabu cha Ruthu. Na tutaingia katika kitabu cha Ruthu chenyewe, tukifafanua katika sura zote nne. Kwa hivyo, ikiwa una Biblia zako zilizofunguliwa hadi sura ya kwanza.

Na baadhi ya njia tunazoweza kuona kitabu kama aina ya aina ya mwingiliano kati ya mawazo ya kuondoa vitu vyote na kujaza vitu. Katika sura ya kwanza, tunaona kile tunachoweza kukiita familia ya kimungu iliyoachwa bila watu kutokana na vifo vya watu. Na kisha familia ya kimungu imejaa mwishoni mwa muungano wa Boazi na Ruthu na mtoto anayetokana nao.

Kwa hivyo, sehemu ya kwanza ya kitabu, mstari wa kwanza hadi wa tano, inaandaa jukwaa haraka sana. Haitupi wasifu wa Elimeleki, mzee wa familia, au Naomi au wanawe. Inasema tu Elimeleki na Naomi walikuwepo.

Walizaa wana wawili kisha Elimeleki akafa. Kisha wana hao wawili wakaoa wanawake wawili wa Moabu, Orpa na Ruthu, na wana hao wakafa. Kwa hiyo, ghafla tuna wanawake watatu waliobaki.

Tuna Naomi, mama mkwe, na binti wawili. Anatoka Yuda, anatoka Bethlehemu, na wao wanatoka Moabu. Na huu ni wakati wa mgogoro nchini kwa sababu kuna njaa.

Kwa hivyo, Naomi anajichukulia jukumu la kuwaweka huru binti zake kutokana na wajibu wowote kwake na kuwaambia kwamba wanapaswa kurudi majumbani mwao. Katika mstari wa sita, anawaambia hivyo kwa sababu amesikia kwamba kuna chakula katika nchi ya Moabu, na anawaambia wakwe zake wawili kwamba warudi huko. Wakwe wote wawili wanakataa kuondoka.

Wanalia na kumshikilia. Na mstari wa kumi, mstari wa tisa, anasema, Bwana na awajalie mpate raha, kila mmoja wenu, nyumbani kwa mumewe. Rudini mkawatafute waume huko.

Akawabusu. Wakainua sauti zao na kulia. Wakasema, mstari wa kumi, hapana, tutarudi pamoja nanyi.

Na anasisitiza, hapana, unapaswa kurudi. Nenda kwa sababu mimi ni mzee sana kuwa na mume. Singeweza kupata watoto ambao ungeweza kuo.

Hata kama ni hivyo, itachukua muda mrefu. Kwa hivyo rudini. Kwa ajili yenu, ni uchungu sana kwangu kwamba mkono wa Bwana umenijia.

Mstari wa kumi na tatu. Wazo hilo la uchungu ni moja ambalo linakuja kucheza mistari michache baadaye. Kwa hivyo, wote walilia tena.

Na Orpa anaamua kuondoka. Kwa hivyo, anambusu mama mkwe wake, mstari wa kumi na tatu, lakini Ruthu anamshikilia. Na Naomi anasema, tazama, shemeji yako hayupo.

Kwa nini usirudi naye? Na kisha Ruthu anajibu kwa kauli hii nzuri ya uaminifu. Ni mojawapo ya kauli nzuri zaidi tunazopata katika Biblia. Sio ngono kati ya mkwe na mama mkwe, lakini inaweza kutumika kama mfano wa urafiki na maagano mengi na hakika ndoa pia.

Na anasema, mstari wa kumi na sita, hapana, usinifukuze, kwa sababu uendako, nitakwenda. Uendako, nitalala. Watu wako watakuwa watu wangu.

Mungu wako, Mungu wangu. Kwa hivyo mara moja tunamwona mgeni huyu kutoka Moabu akimkumbatia mama mkwe wake kwa uhusiano wa kibinadamu, lakini pia anasema, Mungu wako atakuwa Mungu wangu. Tena, sawa na kile Rahabu alichowaambia Waisraeli, si kwa maneno yale yale, lakini kimsingi, nitamkumbatia Mungu wa watu wako na kumkataa Mungu wangu, Baali.

Katika kisa cha Ruthu, ni kukataa mfumo wa dini wa Wamoabu huku Kemoshi akiwa kichwa. Utakapokufa, mimi nitakufa. Huko ndiko nitakakozikwa.

Bwana anitendee hivyo na zaidi. Kama kitu kingine chochote isipokuwa kifo kikinitenganisha nawe. Kwa hivyo hilo ni jambo zuri tu.

Kwa hivyo, wanarudi nyumbani, na wanaporudi Bethlehemu, watu wanatoka na kumsalimia Naomi, na hawakuweza kumtambua. Wanasema, Je, huyu ni Naomi? Aliteseka kutokana na vifo vya jamaa zake watatu, mumewe na wanawe wawili, na kuachwa na mmoja wa wakwe wa binti yake. Kwa hivyo, anasema katika mstari wa 20, Msiniite Naomi, niiteni Mara.

Kuna mchezo wa maneno hapo ambapo Biblia zako nyingi huenda zina tanbihi au maelezo ya pembeni yanayoelezea hilo. Neno Mara linamaanisha uchungu, na neno Naomi linahusiana na neno la uzuri au la kupendeza. Kwa hivyo, mabadiliko makubwa katika tabia na bahati kwa Naomi.

Anataka kuacha sehemu ya maisha yake iliyokuwa nzuri, na anaingia katika hali ya giza ambayo inaonekana anataka kuzama ndani yake. Na sababu ni kwa sababu Mwenyezi Mungu amenitendea kwa uchungu sana. Niliondoka nikiwa nimeshiba.

Amenirudisha nikiwa mtupu. Kwa hivyo, hili ndilo wazo la kuachwa bila kitu katika sura ya kwanza. Kwa nini kuniita Naomi wakati Bwana amenishuhudia na Mwenyezi Mungu ameniletea msiba? Kwa hivyo, wanarudi Bethlehemu, na hii ni mwanzoni mwa mavuno ya shayiri.

Na hilo linaonekana kuashiria mambo mema. Kwanza kabisa, kuna njaa nchini mwanzoni mwa sura. Lakini sasa, mwishoni mwa sura, wanarudi, na inaonekana, kumekuwa na mvua na kumekuwa na mavuno.

Na hilo, bila shaka, linaunda msingi wa sura chache zijazo. Kwa hivyo, katika sura ya pili, tuna aina fulani ya maendeleo ya mambo, na Boazi na Naomi wanakutana. Boazi na Ruthu wanakutana, mwanamume ambaye hatimaye, ataolewa.

Kwa hivyo, tunamtambulisha Boazi mara moja katika sura ya pili, mstari wa kwanza. Naomi alikuwa na jamaa wa mumewe, kwa hivyo yeye pia ni Mwisraeli kutoka kabila la Yuda, mtu mashuhuri wa ukoo wa Elimeleki, ambaye jina lake aliitwa Boazi. Na kwa chochote kinachostahili, jina la Boazi linamaanisha, ndani yake mna nguvu.

Andiko halielezi hilo, lakini ni jina zuri. Ni jina lenye nguvu. Kwa hiyo Ruthu Mmoabu akamwambia Naomi, "Niruhusu niende shambani nikaokote masuke ya nafaka baada yake."

Na hii inarudi kwenye sheria za Pentateuchal katika Kumbukumbu la Torati, ambapo wanaambiwa, wakati ng'ombe anapolima mashamba, waache mkia udondoke na ng'ombe ale, kwa sababu anastahili kazi yake. Lakini pia, maskini wanaweza kufuata na kuokota kilichobaki pia. Kwa hivyo, ni kifungu kwa maskini.

Na hivyo, Ruthu anamwambia Naomi, Nataka kufanya hivyo. Nami nataka kuokota masuke ya nafaka baada yake, ambaye nitapata kibali katika shamba lake. Hajui ni nani, lakini atakwenda.

Na kwa hivyo, anaondoka, anaenda shambani baada ya wavunaji katika mstari wa tatu, na inasema alifika sehemu ya shamba la Boazi. Ilitokea tu hapo. Kwa bahati mbaya.

Au labda kuna maongozi ya Mungu hapo pia. Na kwa hivyo Boazi anatoka Bethlehemu na anaona hii, na anamwona mwanamke huyu kijana, na anawauliza wavunaji ni nani. Wanamwambia ni nani.

Na yeye ni mwanamke kijana Mmoabu, mstari wa sita. Na mstari wa saba, anakuja na kutoa dai la ujasiri zaidi. Katika mstari wa pili, anasema, Nataka kwenda kuokota masuke ya nafaka, kama vile mavi, na mikia.

Lakini katika mstari wa saba, anasema, acha nikusanye na kukusanya kati ya miganda baada ya wavunaji. Naam, miganda ni mafungu yaliyowekwa pamoja. Anataka kuwa sehemu ya kitu kingi zaidi, na ni ombi la ujasiri zaidi, inaonekana kuwa hapa katika sura, katika mstari wa saba.

Kwa hivyo, anakuja, anafanya hivyo. Na kwa hivyo, Boazi anamkabili Ruthu au anamchumbia Ruthu, na kumwambia maneno haya mazuri, na kumwambia, usiende mahali pengine popote. Kaa hapa, na watu wangu watakutunza.

Nenda na wasichana. Vijana wangu hawatakugusa. Kwa hivyo, katika mstari wa kumi, anaanguka kifudifudi, anainama chini, na kusema, kwa nini nimepata kibali machoni pako? Ili uniangalie kwa sababu mimi ni mgeni.

Kwa hivyo, anajua hali yake ya nje, na ingawa amemkumbatia Naomi na kumkumbatia Mungu wake, bado anashangaa, na kushangaa kwa furaha, kwamba mtu kutoka Bethlehemu, mtu kutoka Yuda, angemkaribisha ambaye ni mgeni na kumtendea vizuri. Na katika mstari wa 12, au mstari wa 11 na 12, Boazi anamjibu, na anasema, kwa sababu ya sifa yako, kila kitu ulichomfanyia mama mkwe wako, uaminifu ulioonyesha, thawabu yao itatolewa kwako na Bwana. Mwisho wa mstari wa 12.

Na tazama, ni maneno mazuri mwishoni mwa mstari wa 12. Inasema, thawabu kamili itatolewa kwako na Bwana, Mungu wa Israeli, ambaye umekuja kukimbilia chini ya mabawa yake. Na wazo la mabawa ya tai, au mabawa ya ndege, au mabawa ya Bwana ni taswira nzuri sana tunayoipata katika Biblia.

Katika Kutoka 19, inazungumzia jinsi Mungu atakavyowaleta chini ya mabawa yao, mabawa yake. Kwingineko, inazungumzia kuhusu kupanda juu kama mabawa ya tai, na mabawa katika aina hii yanatoa hifadhi, na ulinzi. Kwa hivyo, amekuja chini ya mabawa ya Bwana ili kukimbilia.

Na hivyo, anatambua kwamba amepata kibali, na anashukuru mstari wa 13. Na hivyo, anamwalika mezani pake, katika mstari wa 14, kwa ajili ya mlo. Na anawaagiza vijana, katika mstari wa 15, wamwache aegeme kati ya miganda.

Pia, katika mstari wa 16, wakati mnafanya hivyo, watu, vuteni baadhi ya miganda na muiache na kumpa chakula cha ziada. Tufanye hivi kwa ajili yake. Kwa hivyo, unaona roho ya ukarimu kwa upande wa Boazi.

Hachukii vyakula vya ziada na sehemu ya ziada ya chakula, badala ya kusema tu, sawa, anaweza kuchukua chochote anachoweza kuchukua. Kwa hivyo, wahusika hawa wote wana huruma. Naomi, mjane, na yeye amefiwa na watoto wake.

Ruthu hakika ni mwanamke mwenye huruma, Boazi pia. Kwa hivyo, anamaliza mavuno na anarudisha chakula na kumwonyesha mama mkwe wake kile alichopata. Alipata kama efa moja ya shayiri, ambayo ni kama theluthi mbili ya pishi moja ya shayiri.

Na anarudi na kumwambia mama mkwe wake hadithi hiyo. Na Naomi anambariki. Mstari wa 20, na abarikiwe na Bwana, ambaye fadhili zake hazikuwaacha walio hai wala wafu.

Na kwa namna fulani, anajua kwamba yeye ni jamaa yao wa karibu. Mwisho wa mstari wa 20. Kwa hivyo hilo ni jambo zuri.

Naomi anasema, endelea kufanya unachofanya. Na Ruthu kisha anaishi na mama mkwe wake. Inaonekana kuna muda fulani kati ya sura ya 2 na 3. Lakini sasa Naomi anaanza mpango wa aina nyingine.

Na anahisi wajibu kwa mkwewe. Bila shaka ni kwa sababu mkwewe ameonyesha uaminifu mwingi kwake. Kwa hivyo, katika sura ya 3, mstari wa 1, anasema, Binti yangu, je, nisikutafutie raha, ili iwe sawa kwako? Je, Boazi si jamaa ambaye wanawake walikuwa naye? Huenda kukawa na mustakabali wako na Boazi.

Na mimi, kama mama mkwe wako, nahisi wajibu wa ulinzi kwako. Kwa hivyo, nitakushauri mambo kadhaa ambayo unapaswa kufanya. Na inapaswa kuwa mahali ambapo unafika mahali pa kupumzika hapo.

Sura inaanza na kuishia na wazo la kupumzika. Sura ya 3, mstari wa 1. Binti yangu, je, nisikutafutie pumziko? Na kisha mstari wa 18. Naomi anazungumza na Ruthu na kumwambia, Subiri, binti yangu, hadi utakapojua jinsi jambo hilo litakavyokuwa.

Kwa sababu mtu huyo hatapumzika isipokuwa asuluhishe jambo leo. Kwa hivyo, Boazi ataendelea kufanya kazi hadi asuluhishe jambo hilo na kupumzika. Na hiyo itakuwa pumziko kwake na Ruthu.

Kwa hivyo, Naomi anamwambia Ruthu katika mstari wa 3 aoge, na ajiandae kwenda. Nenda mahali alipo Boazi na umngojee hadi alale. Kisha nenda uifunue miguu yake na ulale huko.

Naye atakuambia la kufanya. Wazo hili la kufunua miguu yake, hatuelewi kabisa kuhusu hilo lilikuwa nini hasa. Baadhi wamesema tu ni kufunua blanketi na labda kuingia chini ya blanketi hapo.

Baadhi wamependekeza kuwa ni ulaghai halisi wa kingono. Sina uhakika kama ni hivyo. Lakini hakika, kuna baadhi ya mambo yanayoashiria ungoni hapo.

Sina uhakika kama ningewaagiza binti zangu vijana kufanya hivyo na mwanamume wakati wowote, mahali popote. Lakini hata hivyo, anafanya hivyo. Na Boazi katika mstari wa 7 amekula na kunywa na moyo wake ulikuwa wa furaha.

Kwa hivyo, labda amekunywa kikombe kimoja au viwili zaidi ya divai aliyopaswa kunywa. Na anaenda kulala na mwanamke huyo anamwendea taratibu na kumfunika miguu. Na anaamka na kusema, wewe ni nani? Mstari wa 9. Naye akasema, Mimi ni Ruthu, mjakazi wako.

Kisha anasema, Tandaza mabawa yako juu ya mtumishi wako, kwa maana wewe ni mkombozi. Baadhi ya matoleo husema tandaza vazi lako juu ya mtumishi wako. Lakini kihalisi, husema tandaza mabawa yako.

Na nadhani ni mwangwi wa moja kwa moja wa marejeleo katika sura ya 2, mstari wa 12, unaozungumzia kuhusu Bwana, Mungu wa Israeli, ambaye unakuja kukimbilia chini ya mabawa yake. Kwa hivyo, Bwana atampa Ruthu kimbilio. Na hapa Ruthu anamwomba Boazi kwa uwazi zaidi awe chanzo cha ulinzi na kimbilio kwake.

Na anasema, wewe ni mkombozi. Wewe ni mkombozi . Wewe ni mkombozi huyu wa jamaa.

Akasema, “Bwana, ubarikiwe nawe, binti yangu. Umeifanya fadhili hii ya mwisho kuwa kubwa kuliko ile ya kwanza, kwa kuwa hukuwafuata vijana, wawe maskini au wazee. Kwa hivyo, Boazi, mtu huyo tajiri zaidi labda yuko katika umri wa kati au baadaye.”

Na yeye ni mwanamke kijana. Angeweza kuwa na yeyote kati ya vijana wa kiume. Lakini anamjia, akiwa mzee, na anashukuru kwa hilo.

Na kwa hivyo, katika mstari wa 11, anasema, Nitafanya kila kitu unachoomba kwa sababu kila mtu anajua kwamba wewe ni mwanamke mzuri. Mstari wa 11. Eshet Chayil, tumetaja hapo awali.

Niliifuta sasa, lakini tumeizungumzia katika utangulizi. Hili ndilo neno lile lile unalolipata katika kitabu cha Mithali, mke mwema. Lakini akasema, ndiyo, mimi ni mkombozi, mstari wa 12.

Lakini kuna mkombozi mwingine ambaye yuko karibu zaidi katika mstari wa ndoa kuliko mimi. Kwa hivyo, tunahitaji kuzungumza naye kwanza. Na ikiwa yuko tayari kufanya hivi, basi itabidi uwe mke wake.

Kama sivyo, basi hakika nitafanya hivyo. Kwa hivyo, lala hadi asubuhi, nami nitachunguza mambo. Naye anarudi nyumbani na kumweleza Naomi kila kitu.

Na mambo yamewekwa tayari na kutayarishwa kwa ajili ya mwisho mzuri. Na wanatarajia hili. Kwa hivyo, anasubiri.

Anaamua kusubiri. Na kisha Boazi, katika sura ya 4, anaenda kujaribu kutatua jambo hilo. Kwa hivyo, katika sura ya 4, Boazi anaenda kwenye lango la jiji.

Mkombozi ambaye Boazi alikuwa amemzungumzia akapita. Basi Boazi akasema, “Njoo hapa. Twende tukae chini tuzungumze.”

Kwa hivyo, pia anawaita wazee kumi wa jiji kushuhudia hili. Kumbuka katika kitabu cha Kumbukumbu la Torati, katika ukombozi wa sherehe ya shemeji, wazee ni sehemu ya hilo. Na ikiwa shemeji hataki kuoja, basi mwanamke anapaswa kuvua viatu na kumtemea mate usoni.

Huyu, kwa ufupi, si shemeji yako. Na mambo ni tofauti kidogo. Tunazungumzia kuhusu mali hapa, ambayo inarudia zaidi Mambo ya Walawi 25 kuliko Kumbukumbu la Torati 25.

Lakini hata hivyo, anawaleta wazee. Wazee hao ni kama walenzi wa umma wa mambo ya jiji. Na hivyo, anamwambia mkombozi kuhusu Naomi, mstari wa 3, naye anauza shamba lililokuwa la Elimeleki, jamaa wa kawaida.

Na Boazi, kwa njia ya wazi na ya uaminifu, anasema nilifikiri nikuambie kuhusu hili. Unapaswa kupata fursa ya kununua ardhi hii. Na kwa hivyo, jamaa wa karibu akasema, Ndiyo, hiyo ni nzuri.

Kwa hivyo, nitaikomboa, mwisho wa mstari wa 4. Lakini kisha Boazi anasema, Naam, kuna kodolajia inayoambatana na hii. Kuna ziada katika maandishi madogo hapa, au hati hii ya ziada. Kuna kitu kingine unachohitaji kujua.

Mstari wa 5, Siku utakaponunua shamba kutoka kwa Naomi, lazima pia umnunue Ruthu Mmoabu, mjane wa marehemu, ili kuendeleza jina la marehemu katika urithi wake. Hiyo ni mstari wa 5. Na kama tulivyosema katika utangulizi wa kitabu, kifungu hicho hakipatikani popote katika Pentateuki. Kwa hivyo inaonekana kuwa kitu kilichokua kama desturi katika miaka iliyofuata.

Lakini jamaa wa karibu anaonekana kukubali uhalali wa hili. Hasemi, Hapana, hapana, umekosea. Hilo si jambo la kawaida.

Katika mstari wa 6, anasema, siwezi kufanya hivyo basi, kwa sababu hilo lingethiri urithi wangu. Kwa hivyo, tena, hizo ni sehemu za zile zinazoonekana kuwa desturi ambazo zimeendelea. Hazijatajwa mahususi katika Kumbukumbu la Torati au Mambo ya Walawi.

Inasema sasa, mwandishi wa kitabu hiki anatupa taarifa zaidi za msingi sasa. Katika mstari wa 7 na unaofuata, alisema, Hii ndiyo desturi wakati huo. Kama mtu angefanya aina hii ya muamala, angevua kiatu chake, na kumpa mwingine, na hiyo ndiyo njia ya kukutana, akithibitisha hili kama shahidi katika Israeli.

Ni aina gani ya tofauti na, katika Kumbukumbu la Torati, ikiwa shemeji alikataa kufanya hivi, mke, mke mjane, anapaswa kumtoa shemeji kwa viatu kisha kumtemea mate usoni. Kwa hivyo huu ni aina ya muamala wa kistaarabu zaidi. Lakini kubadilisha viatu kunaonekana kuwa hivyo, ukivua kiatu, unakuwa katika hatari zaidi ya kutembea na kukanyaga vitu vibaya.

Kwa hivyo, ni ishara ya kubadilishana uaminifu, na heshima kati ya hao wawili. Kwa hivyo, katika mstari wa 6, samahani, mstari wa 8, Mkombozi alipomwambia Boazi, jichukulie mwenyewe, alivua kiatu chake. Kisha Boazi akawaambia wengine, Ninyi ni mashahidi kwamba haya yanatokea.

Na kila mtu anaunga mkono katika mstari wa 11, akisema, ndiyo, sisi ni mashahidi. Bwana na amfanye mwanamke anayekuja nyumbani kwako, kama Raheli na Lea, ambao pamoja walijenga nyumba ya Israeli. Kwa maneno mengine, na awe na uwezo wa kuzaa na kuwa na ushawishi wa kimungu na kupata watoto.

Raheli na Lea walikuwa mama wa makabila 12, pamoja na masuria. Na hiyo ndiyo sala, hiyo ndiyo baraka ambayo watu wanamwomba Ruthu. Na hivyo utende kwa wema huko Efratha, ujulikane huko Bethlehemu, na nyumba yako iwe kama nyumba ya Peresi, ambaye Tamari alimzalia Yuda, kwa sababu ya uzao ambao Bwana angekupa kupitia mwanamke huyu kijana.

Kwa hiyo, Boazi akamchukua Ruthu, mstari wa 13, naye akawa mkewe. Akaingia kwake, akapata mimba, akazaa mwana. Nao wanawake wakamwambia Naomi, Ubarikiwe kwa sababu Bwana hakukuacha bila Mkombozi.

Kwa kuongezea, Boazi anakuwa mkwewe. Na atakuwa mrejeshi wa uzima kwako. Alidhani maisha yake yamekwisha, katika sura ya 1. Mzao huyu sasa atakuwa mrejeshi wa uzima kwako na mlezi katika uzee wako.

Na mkweo anayekupenda, ambaye ana wana zaidi ya saba, amemzalia. Kwa hivyo, Naomi alimchukua, na kuwa mlezi wake. Wakampa jina, jina lake alitwa Obedi.

Na yeye ndiye baba yake Yese, baba yake Daudi. Kwa hivyo, kuna hadithi nzuri inayoishia katika ukoo wa Daudi. Nasaba hiyo inaunganisha tena Yuda na Daudi, kama tulivyosema katika miktadha mingine.

Na inaishia kama hadithi nzuri. Kila kitu kinaenda vizuri kwa wahusika wote. Hakuna mhalifu katika hadithi hii.

Ni hali za kusikitisha tu za kifo cha waume katika sura ya 1. Jambo hili linaloweza kuwa gumu, mkombozi huyu wa jamaa, huyu jamaa wa karibu, sura ya 3. Lakini yeye mwenyewe anafuata mpango huo na kumruhusu Boazi kumwoa Ruthu. Na kila mtu anaishi kwa furaha milele. Hahitaji kubadilika kuhusu hilo.

Lakini Mungu anafanya kazi katika kitabu hiki. Na tunaona mwongozo katika maisha ya mfalme mkuu mcha Mungu, Mfalme Daudi.

Huyu ni Dkt. David Howard katika mafundisho yake kuhusu vitabu vya Yoshua kupitia Ruthu. Hii ni kipindi cha 32, Maonyesho ya Ruthu.